

«Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ συμμετέχει
ἢ νὰ σχετίζεται, μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο,
μὲ διαχριστιανικὲς ἢ διαθρησκευτικὰς δραστηριότητες»

Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ Θρησκευτικὸς Συγκρητισμὸς*

τοῦ κ. Ἰωάννου Κορναράκη,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ
Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

α. Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία

Ἡ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ Διδασκαλία περὶ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καὶ Ζωῆς ἀποτελεῖ προῖον τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον πρῶτον διὰ τῆς λειτουργίας καὶ διαδόσεως, κατὰ τὴν περίοδο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τοῦ προφητικοῦ λόγου καὶ δεύτερον, τελικῶς, διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ!

Ἐξάλλου, οἱ βασικὲς καὶ οὐσιώδεις ἀρχὲς τῆς Πίστεως καὶ τῆς Διδασκαλίας αὐτῆς, καταγραφεῖσες ὑπὸ τῶν Μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων τοῦ Κυρίου, ἀποτέλεσαν τὸ γραπτὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, τὸ περιεχόμενον δηλαδὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Στὸ γραπτὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, οἱ Μαθητὲς συγγραφεῖς, ἀνέπτυξαν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ περιστασιακῶς, κάποια κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ κυριακοῦ λόγου καὶ μᾶς παρέδωσαν ἔγκυρον λόγο περὶ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καὶ Ζωῆς, ἐφόσον καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῇ: «ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτρ. α' 21).

Ἐνωρὶς ὁμως, κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἱστορικῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας μέσα εἰς τὸν κόσμον, ἐφανίσθησαν προβλήματα ὀρθῆς καὶ μάλιστα ἀγιοπνευματικῆς κατανοήσεως τῶν ἀρχῶν Πίστεως καὶ Ζωῆς τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου.

Ἦταν φυσικό, κατὰ τὴν πορεία αὐτῆ τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, νὰ παρουσιασθοῦν προβλήματα ἐρμηνείας τοῦ λόγου αὐτοῦ.

Ἡ ἐμφάνιση τῶν αἰρέσεων ἔδειξε, ὅτι τὸ κύριο πρόβλημα γιὰ τὴν ὀρθή, δηλαδὴ ἀγιοπνευματικὴ, κατανόηση τοῦ εὐαγγελικοῦ γράμματος ἦταν ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ νὰ διαπεράσει φωτιστικῶς τὸ κάλυμμα τοῦ γράμματος καὶ νὰ εἰσχωρήσει στὸ βάθος τοῦ πνεύματος ποὺ τὸ κάλυμμα αὐτὸ ἀπέκρυπτε.

Παρουσιάθηκε ἐπομένως καὶ πάλι ἡ ἀνάγκη νὰ λαλήσουν λόγο ἀγιοπνευματικῆς ἐρμηνευτικῆς ἀληθείας ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, καὶ αὐτοὶ *«ὕπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι»*.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν πλέον οἱ ἐρμηνευτὲς τοῦ ἀποκαλυπτικοῦ – εὐαγγελικοῦ λόγου, ὡς *«δοχεῖα τοῦ Πνεύματος»!*

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας προχώρησαν στὴν ἀγιοπνευματικὴ κατανόηση καὶ ἐρμηνεία τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου διὰ τῆς βιώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁδεύοντες τὴν ὁδὸ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς προσωπικῆς τους καθάρσεως, ἀπὸ τὸ ἐμπαθὲς δυναμικὸ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου τῆς ἀμαρτίας, δέχθησαν τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἔγιναν βιωματικοὶ ἐρμηνευτὲς τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου.

Γιὰ τὸ ἔργο τους τοῦτο ἀνεγνωρίσθησαν καὶ καθιερώθησαν ἀπὸ τὴν κοινὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, ὡς οἱ αὐθεντικοὶ θεμελιωτὲς τῆς ἀκριβοῦς θεολογικῆς ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας· οἱ πνευματοφόροι δημιουργοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ!

Ἐξάλλου, ὁ νοηματικός, ἀλλὰ καὶ ἀποκαλυπτικός, ἀγιοπνευματικὸς πυρήνας τοῦ ὅρου Ὁρθοδοξία διετυπώθη συνοδικῶς εἰς τὸ *«Σύμβολον τῆς Πίστεως»*, ὡς πίστη *«εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν»*.

Ἡ πατερικὴ αὐτῆ θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιολογικὴ αὐτοσυνειδησία ἀποτυπώθηκε στὴν θεοφώτιστη καὶ οἰκουμενικὴ βεβαιότητα τοῦ Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἡ μόνη ἀληθῶς σώζουσα Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ!

β. Ὁ Ὄρησκευτικὸς Συγκρητισμὸς

Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ Συγκρητισμὸς, ὡς φαινόμενο «Πανθηρσκειάς», συναντᾶται στὴν θεωρία ἐκείνη ποὺ πρεσβεύει τὴν σύγκλιση τῶν θρησκειῶν μεταξύ τους καὶ τὴν ἐπικοινωνία τους στὸ ἐπίπεδο τῆς ἀμοιβαίας κατανόησεως, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς πάντοτε τῆς ἰσότητός τους, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἀποδοχῆς τῆς ὁμοιότητός τους ὄχι μόνο στὰ κοινὰ σημεῖα (ἂν ὑπάρχουν) τῶν ἀντιλήψεών τους, ὡς πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὶς πρακτικὲς καὶ τὶς κοινὲς σκοπιμότητές τους μέσα στὴν ζωὴ τοῦ κόσμου.

Ἔτσι, κύριο χαρακτηριστικὸ τοῦ Ὄρησκευτικοῦ γενικὰ Συγκρητισμοῦ εἶναι ἡ ἀνάμειξη τῶν θρησκειῶν μεταξύ τους στὸν βαθμὸ ποὺ ἡ παραδοσιακὴ θρησκευτικὴ τους ὑπόσταση καὶ ταυτότητα νὰ ἀλλοιώνεται, ἀναχωνευομένη μέσα στὴν διαδικασία τοῦ παγκοσμιοποιημένου τρόπου τῆς ἀναμείξεως αὐτῆς.

Ὁ Robert Meuller μᾶς δίνει μία ἀκραία ἄποψη γιὰ τὸ πλάτος καὶ βάθος τῆς ἐννοίας τοῦ Ὄρησκευτικοῦ Συγκρητισμοῦ.

«Οἱ θρησκεῖες πρέπει νὰ συνεργάζονται ἐνεργὰ γιὰ νὰ προσφέρουν μιὰ καλύτερη κατανόηση τῶν μυστηρίων τῆς ζωῆς καὶ τῆς θέσης μας μέσα στὸ σύμπαν. Ἡ θρησκεία μου σωτὴ ἢ λάθος καὶ τὸ ἔθνος μου σωστὸ ἢ λάθος πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθοῦν μιὰ γιὰ πάντα στὴν Πλανητικὴ Ἐποχή!».

Μιὰ τέτοια ἀντίληψη γιὰ τὸν Ὄρησκευτικὸ Συγκρητισμὸ τὸν ταυτίζει ἀσφαλῶς μὲ τὶς ἐπιδιώξεις μιᾶς ὀλεθρίας ἰσοπεδωτικῆς τῶν πάντων παγκοσμιοποιήσεως, ποὺ ἀξιώνει τὴν ἀποξένωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴ παραδοσιακὴ του συνείδηση καὶ ταυτότητα!

Ὁ Ὄρησκευτικὸς Συγκρητισμὸς διακρίνεται συνήθως σὲ *Διαχριστιανικὸ* καὶ *Διαθρησκευτικὸ Συγκρητισμὸ*.

1. Διαχριστιανικὸς Συγκρητισμὸς. Τὸ εἶδος τοῦ Συγκρητισμοῦ αὐτοῦ ἀφορᾷ στὴν διομολογιακὴ ἀνάμειξη καὶ σύγκραση διαφόρων Χριστιανικῶν δογμάτων σὲ μιὰ διατύπωση ἐννοίας «ἐνότητος» τῶν «ἐκκλησιῶν» τους, στὴν ὁποία ἐπισημαίνονται τὰ κοινὰ σημεῖα προσεγγίσεως τῶν θεολογικῶν τους παραδόσεων, χωρὶς ὅμως ἀναφορὰ στὶς διαφορὲς (συχνὰ χαώδεις) ποὺ διαιροῦν τὶς χριστιανικὲς αὐτὲς «ἐκκλησίες».

Ἔτσι ἐπιδιώκεται ἓνας Διαχριστιανικὸς Συγκρητισμὸς, ὅπου κάθε δόγμα ἔχει δῆθεν μέρος τῆς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ὅλα μαζί τὰ δόγματα ἢ οἱ «ἐκκλησίες» κατέχουν ἀπὸ κοινοῦ ὀλόκληρη τὴν ἀλήθεια αὐτὴν (*Θεωρία τῶν Κλάδων ἢ τοῦ Σπασμένου Καθρέπτη*).

Μιὰ τέτοια διατύπωση χριστιανικῆς «ἐνότητος» μετατρέπει, ὅπως εἶναι εὐνόητο, αἱρέσεις σὲ «ἐκκλησίες», ὅπως βεβαιώνεται ἀπὸ τὴν *Οἰκουμενικὴ Χάρτα* (2000), ἢ ὅποια θεωρεῖ ὅλες τὶς αἰρετικὲς ὁμολογίες ὡς «Ἐκκλησίες»!

2. Διαθρησκειακὸς Συγκρητισμὸς. Γενικῶς ἡ ἔννοια «Θρησκεία» κατανοεῖται ὡς ἀνθρώπινο κατασκεύασμα, ἀνταποκρινόμενο στὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπικοινωνήσῃ, μέσῳ ὠρισμένων τελετουργικῶν τυπικῶν, μὲ ὑπέρτερες τῶν δυνάμεών του «θεότητες».

Οἱ «θεότητες» αὐτὲς καθορίζονται καὶ σχηματοποιοῦνται σὲ διάφορες ἐξεικονίσεις, ἀπὸ ἀνθρώπινες ὑποκειμενικὲς ἐφέσεις καὶ ποικίλες ψυχολογικὲς ἀνάγκες.

Προβάλλονται καὶ ὑλοποιοῦνται σὲ ποικίλα ὑλικά κατασκευάσματα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φαντασία ἢ ἀπὸ δαιμονικὲς ἐνέργειες, ἐφόσον, σὲ πολλὰ περιπτώσεις, εἶναι ὄρατος ὁ δαιμονικὸς τους χαρακτήρας, σὲ ἀνθρωποθυσίες, μαγεῖες, ἐγκληματικὲς ιδέες ἢ ἀντιλήψεις!

γ. Συμπέρασμα

ΚΑΤΟΠΙΝ τῶν ἀνωτέρω, εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία, δηλαδὴ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς ὁ μοναδικὸς κάτοχος τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας περὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ συμμετέχει ἢ νὰ σχετίζεται, μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο, μὲ διαχριστιανικὲς ἢ διαθρησκειακὲς δραστηριότητες.

Δὲν μπορεῖ ἐπομένως νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν αἴρεση ὡς «ἐκκλησία», μέσῳ τοῦ Διαχριστιανικοῦ Συγκρητισμοῦ.

Ἐὸ ἀποστολικὸς, ἐν προκειμένῳ, λόγος εἶναι σαφής:

«Μὴ γίνεσθε ἕτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸ σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐσμὲν ζῶντος.»

(Β' Κορ. σ' 14-16)

(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξη Μαρτυρία» Κύπρου, ἀριθ. 74/Φθινόπωρο 2004, σελ. 105-107. Ἐπιμέλεια καὶ μικροβελτιώσεις ἡμέτ.

1. Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, Σύγχρονες Αἱρέσεις. Μία πραγματικὴ ἀπειλή, ἐκδόσεις «Παρακαταθήκη», Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 177.